EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 16.6.2025
COM(2025) 290 final

ANNEX 24

LISA

järgmise dokumendi juurde:

Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele

Digikümnendi olukorda käsitlev 2025. aasta aruanne: jätkuv töö, et suurendada ELi suveräänsust ja kujundada ELi digitulevikku

{SWD(2025) 290 final} - {SWD(2025) 291 final} - {SWD(2025) 292 final} - {SWD(2025) 293 final} - {SWD(2025) 294 final} - {SWD(2025) 295 final}

European Commission

RIIGIPÕHISED LÜHIARUANDED 2025

Rumeenia

Kokkuvõte

Rumeenias on hästi väljaarendatud püsiühendustaristu ja tema positsioon elutähtsate tehnoloogiate, näiteks pooljuhtide valdkonnas pidevalt paraneb, kuid püsivad vajakajäämised teadus- ja arendustegevuses, vähene innovatsioon VKEdes ja idufirmades ning kujunemisjärgus tehnoloogia aeglane kasutuselevõtt piiravad tema konkurentsivõimet. Kuigi Rumeenia teeb edusamme digitaalsete avalike teenuste valdkonnas, on tal endiselt probleeme digioskuste ja kaasamisega ning kestlikkuse lõimimisega oma digitaristusse. Rumeenia on digikümnendi eesmärkide saavutamisel näidanud üles vähest ambitsioonikust, seades 11 riiklikku eesmärki, millest 36 % on kooskõlas ELi 2030. aasta eesmärkidega. Riik järgib täielikult seatud trajektoore (2024. aasta trajektooride alusel, mis on kindlaks määratud ühe põhilise tulemusnäitaja puhul kaheksast analüüsitud tulemusnäitajast). Rumeenia täitis 40 % komisjoni 2024. aastal esitatud 15 soovitusest, tehes uute meetmetega mõningaid muudatusi.

Rumeenia on oma püsiühenduse poolest endiselt ELis liider, kuid 5Gga kaetuse saavutamiseks on vaja rohkem pingutada. Hoolimata hiljutistest jõupingutustest on Rumeenia kodanike digioskused väga kehvad. Riik on teinud jõupingutusi oma positsiooni tugevdamiseks pooljuhtide tootmise valdkonnas. Ta on astunud ka otsustavaid samme, et parandada avalike teenuste digitaliseerimist, sealhulgas valitsuse uue pilve kasutuselevõtmist ja eID süsteemist teatamist. Rumeenial on raskusi digitehnoloogia lõimimisega majandustegevusse. Tehisintellekti ja andmeanalüüsi potentsiaali ei kasutata täielikult ära. Nii idu- kui ka kasvufirmade juurdepääsu puudumine kapitalile on endiselt suur digitaalset innovatsiooni takistav probleem.

Digikümnendi põhiline tulemusnäitaja[1]	Rumeenia				EL		Digikümnendi eesmärk 2030. aastaks	
	DESI 2024 (2023. a)	DESI 2025 (2024. a)	Aastane kasvumäär	Riiklik trajektoor 2024[3]	DESI 2025	Aastane kasvumäär	Rumeenia	EL
Väga suure läbilaskevõimega püsivõrgu katvus	95,0 %	95,9 %	0,9 %	–	82,5 %	4,9 %	99,0 %	100 %
Valduseni ulatuva valguskaabelühenduse (FTTP) kättesaadavus	95,0 %	95,7 %	0,8 %	–	69,2 %	8,4 %	99,0 %	–
Üldine 5G katvus	32,8 %	46,8 %	42,7 %	33,0 %	94,3 %	5,9 %	62,0 %	100 %
Servasõlmed (hinnanguline)	5	11	120,0 %	–	2 257	90,5 %	–	10 000
VKEd, kellel on vähemalt algtasemel digimahukus[2]	–	69,1 %	14,7 %	–	72,9 %	2,8 %	75,0 %	90 %
Pilvandmetöötlus	15,5 %	–	–	–	–	–	40,0 %	75 %
Tehisintellekt	1,5 %	3,1 %	103,3 %	–	13,5 %	67,2 %	10,0 %	75 %
Andmeanalüüs	21,9 %	–	–	–	–	–	15,0 %	75 %
Tehisintellekt või pilvandmetöötlus või andmeanalüüs	28,7 %	–	–	–	–	–	–	75 %
Ükssarvikud	0	0		–	286	4,4 %	–	500
Vähemalt elementaarsed digioskused	27,7 %	–	–	–	–	–	50,0 %	80 %
IKT-spetsialistid	2,6 %	2,8 %	7,7 %	–	5,0 %	4,2 %	4,0 %	~10 %
eID süsteemist teavitamine		Jah						
Digitaalsed avalikud teenused kodanikele	52,2	62,7	20,2 %	–	82,3	3,6 %	100,0	100
Digitaalsed avalikud teenused ettevõtetele	50,0	55,1	10,2 %	–	86,2	0,9 %	100,0	100
Juurdepääs elektroonilistele terviselugudele	58,6	75,1	28,2 %	–	82,7	4,5 %	–	100

1 Näitajate ja muude parameetrite kirjeldus on esitatud metoodikadokumendis.
2 DESI 2025 sisaldab digimahukuse indeksi 4. versiooni, mis on võrreldav aastase kasvumäära arvutamisel kasutatava DESI 2023 (2022. aasta kohta) digimahukuse indeksi väärtusega. See ei ole võrreldav indeksi 3. versioonil põhineva riikliku trajektooriga.
3 Riikliku trajektoori väärtus, kui see on riiklikus tegevuskavas olemas ja kui näitajat DESI 2025 arvutamisel (2024. aasta kohta) mõõdeti.

Vastavalt Eurobaromeetri 2025. aasta eriuuringule digikümnendi kohta on 62 % Rumeenia kodanikest arvamusel, et avaliku ja erasektori igapäevateenuste digitaliseerimine muudab nende elu lihtsamaks. 77 % peab avaliku sektori asutuste tegevust oluliseks, et võidelda internetis levivate valeuudiste ja desinformatsiooni probleemi vastu ja seda leevendada. 77 % vastanutest peab konkurentsivõimet oluliseks tagamaks, et Euroopa ettevõtted saaksid kasvada ja kujuneda ülemaailmselt konkurentsivõimelisteks Euroopa tegijateks.

ELi konkurentsivõime, suveräänsuse ja vastupanuvõime suurendamine tehnoloogilise juhtpositsiooni abil

Rumeenia on endiselt ühendatuse poolest ELis esirinnas , sealhulgas hõredalt asustatud piirkondades, ning riiki iseloomustab ELi kõrgeim kiire internetiühenduse (> 100 Mb/s) kasutuselevõtu määr ja ta on > 1 Gb/s ühenduse poolest ELis kolmandal kohal. Hoolimata suurest aastasest kasvust on Rumeenia tulemused 5G valdkonnas siiski endiselt kehvad nii katvuse kui ka sageduste eraldamise poolest. Siin on märkimisväärne kasvupotentsiaal ja 5G ühenduse eeliste tutvustamiseks saaks palju rohkem ära teha ja eelkõige seoses sellega, kuidas see saaks toetada riigi tootmissektorit ja ettevõtjatevahelise müügi sektorit.

Rumeenia tugevdab aegamisi oma positsiooni elutähtsa tehnoloogia valdkonnas. Ta võttis hiljuti vastu riikliku kvanttehnoloogia strateegia ja teatas algatusest, mille tulemusel investeeritakse 420 miljonit eurot (riikliku taaste- ja vastupidavuskava rahalisi vahendeid) autotööstuse pooljuhtide teadus- ja arendustegevusse ning tootmisse. Selle Euroopa ettevõtjaid, ülikoole ja VKEsid hõlmava lähenemisviisiga võidakse keskpikas ja pikas perspektiivis luua tugev pooljuhtide ökosüsteem.

Rumeenias ei ole IKT- ja digivaldkonna ükssarvikuid. Tema idufirmade ökosüsteemi edasisele arengule tuleksid kasuks paremad kapitalile, eelkõige riskikapitalile juurdepääsu tingimused. Küberturvalisuse valdkonnas võtavad Rumeenia kodanikud oma andmete kaitsmiseks internetis ELi keskmisest vähem meetmeid. Rumeenia on küberturvalisuse 2. direktiivi oma riigisisesesse õigusesse erakorralise määrusega üle võtnud.

ELi inimeste ja ühiskonna kaitsmine ja võimestamine

Rumeenia investeerib märkimisväärselt oma avalike teenuste digitaliseerimisse ja digioskuste üldisesse suurendamisse. See on pikaajaline protsess, mis vajab edu saavutamiseks tugevat poliitilist tahet, selget tegevuskava ja taas kinnitatud valmisolekut teha jõupingutusi ja eraldada ressursse.

Rumeenia on elementaarsete digioskuste poolest endiselt viimasel kohal, kuid on võtnud selle muutmiseks olulisi meetmeid, suurendades hariduseelarvet ning kehtestades kavasid õpetajate koolitamiseks ja haridusprotsessi optimeerimiseks. On tähtis, et vajalike digioskuste omandamise kontseptsioon lõimitaks kõigisse õppekavadesse ja oleks investeeringute puhul põhiline tulemusnäitaja kogu õppetsükli jooksul.

Mis puudutab IKT-spetsialiste, siis Rumeenias on palju sellel erialal kõrgkooli lõpetanuid, kuid neid talente ei suudeta riigis hoida. IKT-spetsialistide arv näib püsivat muutumatuna, mis võib seada ohtu riigi 2030. aasta eesmärgi saavutamise.

Rumeenia

Rumeenias on avalike teenuste digitaliseerimise valdkonnas näha järjepidevat suurt kasvu, kuid riigi absoluutnäitajad jäävad alla ELi keskmise. Praegu kuulutatakse välja või rakendatakse suuri projekte, mis peaksid muutma avalike teenuste osutamist, kuid nõuavad aja jooksul asjakohasel määral arendust ja hooldust. Neid projekte juhtivatele avalik-õiguslikele üksustele tuleks anda vajalikud ressursid (raha, projektijuhtimine, IKT-spetsialistid), et projekte pärast algse lepingu lõppu jätkata. Samuti võiks kaaluda mitme olemasoleva – ühtse kontaktpunktina edendatud – projekti lihtsustamist.

E-tervise valdkonnas on Rumeenia oma tulemusi järk-järgult parandanud, kuid kõik andmeliigid ei ole kättesaadavad ning vähem kui 50 % tervishoiuteenuste osutajatest on süsteemiga ühinenud ja esitavad andmeid. Koostamisel on uus tervishoiusüsteemi digitaliseerimise strateegia. 2026. aastaks on oodata uut tervisekindlustusplatvormi, mis peaks asendama praeguse platvormi.

Digipöörde potentsiaali kasutamine aruka keskkonnahoidlikkuse tagamiseks

Mis puudutab kaksikülemineku edenemist, liigub Rumeenia aeglaselt lõimitud lähenemisviisi kasutuselevõtmise suunas, et muuta digitaristu keskkonnahoidlikumaks ja jälgida heite vähendamist.

Riiklik digikümnendi strateegiline tegevuskava

Rumeenia ei ole esitanud oma kohandatud riiklikku digikümnendi tegevuskava. Võttes arvesse Rumeenia lähtepositsiooni, on tegevuskavas seatud ambitsioonikad eesmärgid, eelkõige seoses digiteenuste kasutamise ja IKT-spetsialistide arvuga.

Üldiselt on tegevuskava peamine dokument, millega tagatakse vastutus riiklike eesmärkide saavutamiseks vajalike sammude eest ja järelevalve nende üle. Rumeenia valitsus võttis selle ametlikult vastu 2024. aasta oktoobris.

Tegevuskava sisaldab 98 meedet kogueelarvega 3,6 miljardit eurot (mis vastab 1,01 %-le SKPst), millest märkimisväärne osa pärineb riiklikust taaste- ja reformikavast. Põhirõhk on avalike teenuste digitaliseerimisel ja digioskuste suurendamisel. Ettevõtete digipööre ja tipptehnoloogia (pooljuhid, kvanttehnoloogia, servasõlmed) näivad olevat vähem prioriteetsed. Nii nagu 2023. aastal ei ole Rumeenia ka 2024. aastal seadnud e-tervise, kvanttehnoloogia, servasõlmede ja pooljuhtidega seotud eesmärke. Ühtegi kehtivat eesmärki ei muudetud.

Digivaldkonna rahastamine ja projektid

Rumeenia taaste- ja vastupidavuskava alusel on digivaldkonnale eraldatud 5,8 miljardit eurot (22 % kogueelarvest)[1]. Ühtekuuluvuspoliitika alusel on Rumeenia digipöörde edendamiseks ette nähtud veel 2,7 miljardit eurot (9 % riigi kogurahastusest ühtekuuluvuspoliitika alusel)[2]. Rumeenia on EUROPEUM-EDICi liige. Rumeenia osaleb otseselt mikroelektroonika ja kommunikatsioonitehnoloogia üleeuroopalist huvi pakkuvas tähtsas projektis. Rumeenia on ka Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte ja kiipide ühisettevõtte osalisriik.

[1] Digieesmärkide saavutamiseks ette nähtud rahaliste eraldiste osakaal on arvutatud taaste- ja vastupidavusrahastu määruse VII lisa alusel. Andmeid on viimati ajakohastatud 16. mail 2025.

[2] See summa hõlmab kõiki investeeringuid, mis on konkreetselt ette nähtud digipöörde toetamiseks ühtekuuluvuspoliitika programmitöö perioodil 2021–2027 või millega panustatakse sellesse märkimisväärselt. Rahalised vahendid pärinevad Euroopa Regionaalarengu Fondist, Ühtekuuluvusfondist, Euroopa Sotsiaalfond+-ist ja Õiglase Ülemineku Fondist.

Rumeenia

Rumeenia on andnud oma panuse parimate tavade kiirendisse,[3] jagades ühte parimat tava (VKEde tipptehnoloogiaalased oskused) digioskuste klastri raames.

Digiõigused ja -põhimõtted

Tugiuuringu kohaselt on Rumeenia olnud **digiõigusi ja -põhimõtteid käsitleva Euroopa deklaratsiooni** rakendamisel suhteliselt aktiivne ning käivitanud kokku 62 algatust ja 2024. aastal kaks uut algatust. Rumeenia on kõige aktiivsem inimeste seadmisel digipöörde keskmesse. Vähem tegevust on täheldatud õiglase digikeskkonna ja kestlikkuse vallas. Praktikas näib olevat kõige suurem mõju inimeste digipöörde keskmesse seadmise meetmetel, erinevalt meetmetest, mis käsitlevad valikuvabadust.

Soovitused

- **Digitaalsed avalikud teenused.** Jätkata avalike teenuste digitaliseerimiseks vajalike ressursside (raha, projektijuhtimine, IKT-spetsialistid) eraldamist, sealhulgas pärast nende teenuste esialgset juurutamist (hooldus ja toetus). Samuti võiks kaaluda mitme olemasoleva – ühtse kontaktpunktina edendatud – projekti lihtsustamist.
- **Elementaarsed digioskused.** Jätkata elementaarsete digioskuste lõimimist haridusprotsessi põhikomponendina nii õpetajate kui ka õpilaste jaoks. Seada prioriteediks oskuste täiendamine, eelkõige erasektori töötajate ja eakate puhul.
- **e-tervis.** Jätkata rohkematele andmeallikatele veebijuurdepääsu suurendamist. Võtta vastu ja rakendada uus tervishoiusüsteemi digitaliseerimise strateegia, võttes arvesse kasutajate vajadusi ja kasutuslihtsust.
- **IKT-spetsialistid ja kõrgetasemelised oskused.** Edendada VKEde digioskusi, lihtsustades toetusmeetmeid ja kaasates sidusrühmi, et teha kindlaks turuvajadused. Teha kindlaks, kuidas meelitada ligi ja hoida IKT-talente.
- **Ükssarvikud.** Rumeenia peaks olemasolevatele programmidele tuginedes välja selgitama, kuidas toetada ettevõtete kasvu ja mitmekesistada uuenduslike ettevõtjate rahastamisvõimalusi.
- **Tipptehnoloogia kasutuselevõtt.** Jätkata jõupingutusi, sealhulgas Euroopa digitaalse innovatsiooni keskuste kaudu, et suurendada pilv- ja tehisintellektiteenuste kasutuselevõttu igas suuruses ettevõtetes. Jätkata kasutatavate servasõlmede arvu suurendamist ning tagada seosed pooljuhtide, kvanttehnoloogia ja esemevõrgu valdkonnas tehtava tööga.
- **5G.** Suurendada üldist 5G katvust, sealhulgas sagedusalas 3,4–3,8 GHz, ja sagedusalade eraldamist.
- **Digi- ja rohepööre.** Töötada välja terviklik strateegia, et viia digiüleminek kooskõlla keskkonnaeesmärkidega.

[3] Parimate tavade kiirendi (Best Practice Accelerator, BPA) on platvorm, mis võimaldab liikmesriikidel jagada digikümnendi sihtide ja eesmärkide saavutamiseks tehtud jõupingutuste käigus edukaks osutunud meetmeid ja kogetud probleeme. Parimad tavad tehakse liikmesriikidele kättesaadavaks parimate tavade kiirendi varamu kaudu ja neid tutvustatakse korrapärastes õpikodades, mis keskenduvad praegu kolmele teemavaldkonnale: digioskused, keskkonnahoidlik infotehnoloogia ja digitehnoloogia kasutuselevõtt.